

INTEGRACJA LEŚNICTWA Z PRZEMYSŁEM

Profesorowie Edward Kamiński i Władysław Fabiszewski na łamach miesięcznika „Przemysł Drzewny”, nr 10, 1977 prezentują koncepcję zespolenia gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego w system społeczno-produkcyjny (SSP). Celem systemu jest współdziałanie trzech podstawowych elementów, od których zależy prawidłowa gospodarka drewnem: las produkujący surowiec drzewny i spełniający inne pozaprodukcyjne funkcje, transport surowca oraz zakłady przetwarzające surowiec drzewny. Prawidłowe współdziałanie wymienionych elementów zapewnia racjonalne gospodarowanie drewnem oraz zaspokajanie potrzeb rynku. Propozycja systemu SSP może być pomocna w rozwiązaniu niektórych problemów, m. in. przemysłu celulozowo-papierniczego poruszanych w omawianych poprzednio

artykułach. „Zagadnienia integracji leśnictwa z przemysłem drzewnym należy rozpatrywać w aspekcie przewidywań rozwoju, a więc możliwie kompleksowo. W tym przypadku można przyjąć, że gospodarka leśna i przemysł drzewny (łącznie z branżą celulozowo-papierniczą) może być traktowana jako system społeczno-produkcyjny (SSP) w rozumieniu ekonomistów radzieckich. Podstawę tego systemu tworzy relacja: gospodarka leśna (surowiec drzewny) — przemysł drzewny (produkty z drewna). W systemie tym istnieją więcej lub mniej autonomiczne elementy, tj. działy gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego często w formie branż. Istotą tak pojętego systemu jest przepływ surowca drzewnego, podstawowego elementu, który jest reprodukowany w procesie biosyntezy, dokonującej się (z ingerencją człowieka) w gospodarce leśnej. Podstawowe znaczenie dla dynamiki takiego systemu ma przede wszystkim przepływ surowca drzewnego w różnej postaci jakościowej i ilościowej, determinujący zarówno technologie produkcji przemysłowej, jak i jej rozmiary oraz strukturę dostosowywaną do warunków i potrzeb społecznych. Integracja jest pojęciem ekonomicznym. Termin ten jest używany do określania procesów gospodarczych, polegających na scalaniu działalności jednostek zmierzających do wyznaczonego celu (...) Integracja produkcji przebiegać może w zasadzie w dwu płaszczyznach: — łączenia kolejnych faz obróbki surowca od fazy początkowej polegającej na przejściu przez człowieka naturalnych towarów przyrody, aż do fazy ostatecznego przekształcenia surowca w przedmioty użyteczne (produkty i towary), — kompleksowego wykorzystania surowca, gdy jest on w pierwszej fazie jako naturalny wytwór przyrody znacznie zróżnicowany, a jego zasoby są z różnych względów ograniczone. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na wykorzystanie i pełne zwartościowanie odpadów we wszystkich fazach obróbki i użytkowania wyrobów (...) Leśnictwo jest gałęzią gospodarczą, wielostronnie i ściśle powiązaną z całą gospodarką kraju, w szczególności z gospodarką wodną kraju, rolnictwem i przemysłem. Znaczenie leśnictwa i powiązań międzygałęziowych jest tym większe, im szybsze jest tempo społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Dla tych rozważań podstawowe znaczenie ma produkcyjna funkcja lasu, polegająca na wytwarzaniu i pozyskiwaniu płodów leśnych, przede wszystkim drewna. Drewno, materiały drzewne i drewnopochodne odgrywają ważną i znaczną rolę we współczesnej gospodarce, szczególnie w krajach rozwiniętych. Udział tej grupy produktów w ogólnej wartości produkcji światowej w 1961 r. wynosił 6,2%, a w zatrudnieniu 8,6%. Dla Polski odpowiednie liczby dla 1972 r. wynoszą: 2,9 i 3,6%. Jak wykazały badania FAO i inne, rozwój gospodarczy współczesnych państw jest ściśle związany z wielkością przerobu i zużycia drewna przemysłowego. Znaczenie drewna wzrasta zarówno ze względu na jego szczególne właściwości techniczne, jak i ochronę środowiska (...) Istota związków między gospodarką leśną a przemysłem drzewnym i celulozowym polega na głębokiej i nie dającej się zastąpić więzi surowcowej. Drewno wytworzone, pozyskane i dostarczone z lasu jest głównym, a często jedynym surowcem, na którym bazuje ten przemysł. Jeśli nawet związki formalne i organizacyjne między gospodarką leśną a przemysłem drzewnym i celulozowym są słabe lub ograniczone, to związki rzeczowe są istotne i nie dające się wyeliminować. Związki te polegają zresztą nie tylko na prawno-ekonomicznej formie dostaw drewna, ale w daleko większej mierze wynikają z potencjalnych możliwości produkcyjnych bazy leśnej: co, ile, kiedy i gdzie może być w lesie wyprodukowane (...) Przekształcanie się gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego w Polsce w jednolity system społeczno-produkcyjny (SSP) rozpoczęło się w okresie po drugiej wojnie światowej; szczególnie sprzyjające warunki stworzyło uspołecznienie środków produkcji i wprowadzenie ustroju socjalistycznego. Wyrazem tego było i jest utworzenie i istnienie resortu leśnictwa i drzewnictwa wraz z całą

jego — zmieniającą się co pewien czas — strukturą organizacyjną. Bez względu na jej różnorodne wady i zalety doprowadziło ono do wysokiego stopnia integracji produkcyjnej. W bezpośrednim zarządzie resortu jest około 78% powierzchni leśnej, z której dostarcza on krajowi 94% ogólnej ilości produkowanego surowca drzewnego. Ponadto w pewnym zakresie nadzoruje gospodarkę w lasach niepaństwowych. Formy tej bifurkacji nie są jeszcze dostatecznie prawidłowe, gdyż lasy niepaństwowe, obejmujące ponad 19% ogólnej powierzchni leśnej, dostarczają gospodarce narodowej zaledwie 5% potrzebnego surowca (...) Kryterium integracji może stanowić stopień zespolenia i zharmonizowania dość zróżnicowanych elementów zbioru, tj. gospodarstw, zakładów i przedsiębiorstw leśnych, drzewnych i celulozowych. Podstawową cechą tego zespolenia może być u nas ilościowe powiązanie w ramach resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego. Jednak najistotniejszą cechą omawianej zbiorowości jest jej udział w przerobie ogólnej ilości surowca drzewnego w kraju. Drugim kryterium może być stopień kompletności przerobu tego surowca wewnątrz zintegrowanego systemu produkcji społecznej, tj. od surowca aż do gotowych finalnych produktów przeznaczonych do bezpośredniego użytkowania przez społeczeństwo. Stopień integracji będzie więc tym wyższy, im więcej podstawowego surowca będzie przerobione wewnątrz zintegrowanego systemu produkcyjnego i dostarczone na rynek lub określonym użytkownikom, w postaci gotowych finalnych produktów nadających się do bezpośredniego użytku”.